

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI
İLE PROSOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Abdullah POLAT

Danışman
Doç.Dr. Kerimhan KAYNAK

Yüksek Lisans Tezi

Eylül 2022

KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI
İLE PROSOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Abdullah POLAT

Danışman

Doç.Dr. Kerimhan KAYNAK

Eylül 2022

KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Abdullah POLAT

İmza

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Kadın voleybolcuların spora bağılıkları ile prososyal ve anti sosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Abdullah POLAT

Danışman

Doç. Dr. Kerimhan KAYNAK

Hareket ve Antreman ABD Başkanı

Prof. Dr. Nazmi SARITAŞ

Doç. Dr. Kerimhan KAYNAK danışmanlığında **Abdullah Polat** tarafından hazırlanan “**Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve anti sosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü **Hareket ve Antreman Bilgileri** Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

..... /..... /2022

(Tez savunma sınav tarihi yazılacaktır.)

JÜRİ: İMZA

Danışman : Doç.Dr. Kerimhan KAYNAK

Üye : Doç. Dr. Mustafa KARAKUŞ

Üye : Doç. Dr. Metin POLAT

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

.... /..... /

Prof. Dr. Bilal AKYÜZ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu tezin tamamlanmasında akademik bilgi ve birikimiyle bana daima yol gösteren sayın danıőmanım Doç.Dr. Kerimhan Kaynak'a, çalıőmalarım ve araőtırmam süresince destek olan, eğitim öğretim hayatım boyunca beni destekleyen aileme katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Abdullah POLAT

KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI İLE PROSOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Abdullah POLAT

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, 2022

Danışman: Doç. Dr. Kerimhan KAYNAK

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyerek, demografik değişkenler açısından karşılaştırmaktır. Araştırma, tarama modelinde olup ilişkisel tarama yöntemi kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 408 kadın voleybolcu oluşturmaktadır.

Voleybolcuların davranışlarını incelemek amacıyla da, Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Balçıkanlı (2013) tarafından yapılan Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği uygulanmıştır. Voleybolcuların spora bağlılıklarını incelemek amacıyla, Schaufeli, Bakker (2002)'ın geliştirdiği ve türkçe uyarlaması Sırgancı, Araç-Ilgar ve Cihan tarafından (2019) gerçekleştirilen Spora Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler, korelasyon analizi, ikiden fazla grubun bulunduğu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, Voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar ile gelir değişkeni arasında anlamlı fark tespit edilememiştir, spora bağlılık ölçeğinden almış oldukları puanlar ile gelir değişkeni arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Voleybolcuların spora bağlılık ölçeğinden almış oldukları puanlar ile yerleşim yeri değişkeni açısından anlamlı fark tespit edilememiştir. Ayrıca sporcuların prososyal ve anti sosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. Voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar ile eğitim değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Ayrıca spora bağlılıkları açısından da anlamlı fark tespit edilmiştir. Sonuç olarak; kadın sporcuların prososyal davranış puanları arttıkça spora bağlılık seviyelerinin de arttığı, antisosyal davranış düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antisosyal; Voleybol; Spora Bağlılık; Prososyal.

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN WOMEN'S
VOLLEYBALL PLAYERS' COMMITMENT TO SPORTS AND THEIR
PROSOCIAL AND ANTISOCIAL BEHAVIORS**

Abdullah POLAT

**Erciyes University, Institute of Health Sciences Department of Movement and
Training Master Thesis, 2022**

Advisor: Dr. Instructor Member Kerimhan KAYNAK

SUMMARY

The aim of this study is to examine the relationship between sports commitment and prosocial and antisocial behaviors of female volleyball players and compare them in terms of demographic variables. The research is in the screening model and has been evaluated within the scope of the relational screening method. The study group of the research consists of 408 female volleyball players. In order to examine the behaviors of volleyball players, the Prosocial and Antisocial Behavior Scale in Sports was applied, which was developed by Kavussanu and Boardley (2009) and adapted in Turkish by Balçıkanlı (2013). In order to examine the commitment of volleyball players to sports, the Sports Attachment Scale developed by Schaufeli, Bakker (2002) and adapted in Turkish by Sırgancı, Araç-Ilgar and Cihan (2019) was used. In the analysis of the data obtained from the research, descriptive statistics, correlation analysis, and Kruskal Wallis H test were used in comparisons with more than two groups. According to the research findings, no significant difference was found between the scores of the volleyball players from the prosocial and antisocial behavior scale and the income variable. There was no significant difference between the scores of the volleyball players from the scale of commitment to sports and the place of residence variable. In addition, there was no significant difference in the scores of the athletes from the prosocial and anti-social behavior scales. A significant difference was found between the scores of the volleyball players from the prosocial and antisocial behavior scale and the education variable. In addition, a significant difference was found in terms of their commitment to sports. As a result; It was determined that as the prosocial behavior scores of the athletes increased, their level of commitment to sports also increased and their antisocial behavior levels decreased.

Keywords: Antisocial; Volleyball; Sports commitment; Prosocial.

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK	
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	ii
ONAY	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR ve SİMGELER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	3
1.5.Araştırmanın Önemi	3
1.6. Tanımlar	3
2.GENEL BİLGİLER	5
2.1 .Prososyal Davranışlar	5
2.2. Prososyal Davranışın Temel Öğeleri	5
2.3. Prososyal Davranış Türleri.....	7
2.4. Prososyal Davranışa Etki Eden Faktörler	8
2.5. Antisosyal Davranış	9
2.6. Antisosyal Davranış Çeşitleri	9
2.6.1.Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Boyutta Antisosyal Davranışlar	9
2.6.2. Psikolojik Boyutta Antisosyal Davranışlar	10
2.7.Voleybol.....	10
2.7.1. Voleybol Sporunun Dünyadaki Gelişimi.....	10
2.7.2. Voleybol Sporunun Ülkemizdeki Gelişimi.....	11
2.8. Spora Bağlılık.....	11
2.9. Sporcu Bağlılığı.....	12
	vii

3. GEREÇ VE YÖNTEM	13
3.1. Araştırmanın Modeli	13
3.2. Araştırmanın Planı	13
3.3. Çalışma Grubu	13
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	13
3.5. Araştırmada Kullanılan veri Toplama Araçları	14
3.5.1. Demografik Bilgi Formu	14
3.5.2. Spora Bağlılık Ölçeği	14
3.5.3. Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği	14
3.6. İstatistiksel Analiz	14
3.7. Etik Yaklaşım	15
4.BULGULAR	16
5.TARTIŞMA VE SONUÇ.....	26
5.1.TARTIŞMA	26
5.2. SONUÇ	31
5.3. ÖNERİLER	34
6.KAYNAKLAR	35
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR ve SİMGELER

\bar{X}	:Aritmetik Ortalama
SS	:Standart Sapma
f	: Frekans
%	:Yüzde
SBÖ	:Spora Bağlılık Ölçeği
χ^2	: Ki Kare
Sd	: Serbestlik Derecesi
p	:Anlamlılık Düzeyi
r	:Korelasyon
n	:Katılımcı Sayısı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1.	Sporcuların yaşlarına göre yüzde değerleri	16
Tablo 4.2.	Sporcuların yaşlarına göre aylık gelir dağılımları.....	16
Tablo 4.3.	Sporcuların yaşlarına göre spor yaşı dağılımları.....	17
Tablo 4.4.	Sporcuların yaşlarına göre yaşadığı yerleşim yeri dağılımları	18
Tablo 4.5.	Sporcuların yaşlarına göre eğitim dağılımları.....	18
Tablo 4.6.	Sporcuların Gelir düzeyine göre prososyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	19
Tablo 4.7.	Sporcuların Gelir düzeyine göre antisosyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	19
Tablo 4.8.	Sporcuların Gelir düzeyine göre spora bağımlılık davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları.....	20
Tablo 4.9.	Sporcuların yaşadığı şehre göre prososyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	20
Tablo 4.10.	Sporcuların yaşadığı şehre göre antisosyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	21
Tablo 4.11.	Sporcuların yaşadığı şehre göre spora bağımlılık davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları.....	21
Tablo 4.12.	Sporcuların eğitim düzeyine göre prososyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	22
Tablo 4.13.	Sporcuların eğitim düzeyine göre antisosyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	22
Tablo 4.14.	Sporcuların eğitim düzeyine göre Spora bağımlılık davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları.....	23
Tablo 4.15.	Sporcuların spor yaşına göre prososyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	23
Tablo 4.16.	Sporcuların Spor yaşına göre antisosyal davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	24
Tablo 4.17.	Sporcuların Spor yaşına göre Spora bağımlılık davranış puanları Kruskal-Wallis test sonuçları	24
Tablo 4.18.	Sporcuların prososyal, antisosyal ve spora bağımlılık puanlarının korelasyon analizi.....	25

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Spor dallarından en popüler olanlarından bir tanesi voleyboldur. Ayrıca bu spor, bugün dünyada 500 milyondan fazla sporcu tarafından oynanmaktadır(Tunçel,2021). Spor, kişiye davranışları tekrar yoluyla öğretmek ona toplumda sosyal bir kimlik kazandıran ve onu ortak hayata katılmaya hazırlayan güçlü bir etkidir (Kirk ve MacPhail, 2003). Spor, hayatın her alanına nüfuz eden yaş, cinsiyeti, engel durumu ve diğer fiziki etmenleri ne olursa olsun herkesi kapsayan bir olgudur. Spor, bu yönüyle toplumsal, kültürel birçok değeri ifade etmekte ve aynı zamanda toplumlar arası etkileşim ile bireylerde kalıcı etkiler bırakmaktadır (Seippel, 2006). Sporda bireyleri bir araya getiren sosyal bir olgu olması nedeniyle, prososyal ve özellikle antisosyal davranışların sıklıkla rastlanabildiği bir alandır(Turkay, 2021). Sporcuların rakibi ya da takım arkadaşını isteklendirme veya yardımcı olma, bir başkasına yarar sağlama veya yardım etme amaçlı eylemler olarak tanımlanan prososyal davranışlar (Eisenberg ve ark, 2006) ve hileyle ya da dezavantajlı olarak rakibini bile isteye yaralamaya çalışma, veya rakibine zarar verme amaçlı eylemleri içeren antisosyal davranışlar da (Sage ve ark, 2006) alan yazında ele alınan kavramlardır. Prososyal ve antisosyal davranışlar sporcuların içsel güdülenmesi ve performansını etkilemektedir (Kavussanu ve Boardley, 2009). Antisosyal ve prososyal davranışların sporcuların davranışlarını ve duyuşsal süreçlerini etkilemedeki öneminden dolayı, bu davranışları etkileyen bireysel ve sosyal faktörler alan yazında sıklıkla ele alınmıştır. Örneğin, bireysel psikolojik faktörlerden ego yöneliminin antisosyal davranışı arttığına yönelik sonuçlar birçok çalışmada rapor edilmiştir (Boardley ve Kavussanu, 2010; Kavussanu, 2006; Sage ve Kavussanu, 2008; Sage ve ark, 2006). Benzer şekilde Bulgu (2013) sporcuların müsabakalara katılım ile antisosyal duygularının azaldığını, rakibe saygılı olmayı, kurallara uyma ve disiplinli

olma tutumlarıyla birlikte, spor ortamının, grubun şiddeti kontrol altına almayı öğrenmesinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Bireylerin işlerine yönelik duygu, davranış ve tavırlarında bağlılık kavramının önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Sporcu bağlılığı ise, spor alanında tutarlı ve sürdürülebilir deneyimler olarak ifade edilmekte ve zevk, inanç, gayret ve enerji kavramlarını kapsamaktadır (Lonsdale, Hodge, ve Jackson, 2007). Spora bağlılık; olumlu fiziksel, sosyal ve zihinsel sağlık sonuçlarına bağlı olduğu için bu konunun dikkate alınması önemlidir ve araştırmacıların spor alanındaki insan davranışlarının ve tecrübelerinin karmaşıklıklarını daha iyi anlamalarına ve buna bağlı olarak daha olumlu spor deneyimlerinin geliştirilmesi için bir çerçevedir (Lonsdale ve ark,2007). Bu bilgiler doğrultusunda sporda davranış türleriyle ilgili ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, konu ile ilgili yapılan çalışmalar sınırlı sayıda olduğu gözlemlenmektedir. Araştırmamızın ilgili literatüre katkı sağlayacağını düşünmekteyiz. Çalışmamızın amacı; kadın voleybolcuların spora bağlılık düzeylerinin prososyal ve antisosyal davranışlarıyla ilişkisini incelemektir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında ilişkinin incelenmesi açıklamaya çalışılmıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temelini oluşturan fikir, kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve elde edilen veriler doğrultusunda arasındaki ilişkinin bilimsel yollar ile araştırıp küçük de olsa literatür ve uygulamaya bir katkı sağlamak.

Bu çalışmanın, kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında ilişkinin belirlenmesi açısından literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3.Alt Problemler

- 1- Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal davranışları arasında ilişki var mıdır?

- 2- Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile antisosyal davranışları arasında ilişki var mıdır?
- 3- Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında ilişki var mıdır?
- 4- Kadın voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranışları arasında bir bağ var mıdır?

1.4.Araştırmanın Hipotezleri

H₀: Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında ilişki vardır.

H₁: Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında ilişki yoktur.

1.5.Araştırmanın Önemi

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasındaki ilişkiyi araştıran araştırmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Bundan dolayı bu çalışma özgün ve alana katkı sağlayacak bir çalışma olarak tasarlanmıştır.

1.6. Tanımlar

Spor: “Harekete dayanan bir oyundur ya da bir hareket oyunudur” (Erdemli, 2008). “Spor sözcüğünün ilk kullanımları eğlenme, gevşeme, rahatlama anlamlarını içermektedir” (Erdemli, 2008).

Bağlılık; “Birine veya bir şeye karşı yakınlık duyma, sevgi, saygı gösterme, sadık davranma ve sadakat gösterme olarak tanımlanabilir. Kişinin kendisini bağlı hissettiği bir toplum, bir toplumsal kesim, bir kurum veya bir düşünce olabilir (Evrin, 2016).

Sporcu bağlılığı: Kelecek ve Koruç (2018) sporcu bağlılığı kavramını; sporcunun özgüven, özveri ve canlılık, neşe gibi nitelikleri ile birlikte sporda kalıcı, olumlu, bilişsel-duyuşsal bir deneyim yaşaması olarak ifade etmiştir.

Prososyal davranış:

Eisenberg ve Fabes'e göre prososyal davranış, başka birine yardım etmeyi ya da başka birinden yararlanmayı amaçlayan gönüllü davranış olarak tanımlanmıştır (Kavussanu ve Boardley, 2009).

Antisosyal Davranış:

Sosyal olmayan davranış; organizasyona, çalışanlarına veya paydaşlarına zarar veren veya verme amacına yönelik davranışlardır (Robinson ve Greenberg 1998).

2.GENEL BİLGİLER

2.1.Prososyal Davranışlar

İnsanlar dünyaya geldikleri andan itibaren çevreleriyle iletişim içerisinde ve bu etkileşim sonucunda birtakım normlar ve değerler öğrenmektedir. Yardımlaşma, paylaşma, iş birliği, empati gibi diğerlerinin mutlu olmasına ve fayda sağlamasına yönelik sergilenen olumlu sosyal davranışlar, bireylerin çevreleriyle sosyal bağlar kurmasına ve bu bağların gelişmesine katkı sağlamaktadır (Hastings vd, 2006). Alan yazında prososyal davranışlar olarak kavramsallaştırılan bu tür olumlu sosyal davranışlar, tüm toplumlarda önemsenmekte ve sosyalleşme sürecinin en önemli parçası olarak görülmektedir (Staub, 1988). Hoffman (1982, s. 281) “Bireyin çıkarı olmaksızın başkalarının yararı için yaptığı, yardımlaşma ya da paylaşma davranışları” olarak, Krebs (1982, s. 55) “başkası için kişinin kendi faydasına olan bir durumu isteyerek feda ederek sergilediği davranışlar” olarak, Flouri ve Sarmadi (2016, s. 253) “kişinin koruma meyili, paylaşma ve diğer insanlara yardım etme ile karakterize edilen kişilik özelliği” olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak; prososyal davranışlar, çevreden herhangi bir ödül beklemeden, başkalarının yararı için yapılan gönüllü davranışlardır. Yapılmış olan tüm tanımlamalarda da görüleceği üzere prososyal davranış kavramının özünde; fedakârlık, paylaşma, yardımlaşma gibi kişilerin sosyalleşme süreçlerine temel oluşturan olumlu sosyal davranışlar bulunmaktadır.

2.2.Prososyal Davranışın Temel Öğeleri

1.Özgecilik

Özgecilik kavramı ilk kez ünlü Fransız düşünür Auguste Comte tarafından hayalini kurduğu ideal toplumun başlıca ilkesi olarak tanımlanmıştır. Ona göre, özgecilik

“Başkaları için yaşama eğilimi veya arzudur.” Comte, bu kavramdan bahsederken bireysel istek, arzu ve ihtirasları yok saymamaktadır. Ona göre, ihtiraslar ancak özgecilik yoluyla düzene sokulabilmekte ve birey kendi ihtiraslarından güç alarak özgeci faaliyetlerde bulunabilmektedir (Günör, 2019). Eisenberg ve Mussen’e (1997) göre, özgeciliğin altında yatan motivasyonlar bazı durumlarda prososyal davranışlardan farklıdır ve bu nedenle özgecilik kavramı prososyal davranış kavramından ayrı olarak ele alınmalıdır. Özgecilik ile prososyal davranış arasındaki en büyük fark ise gerçekleşen davranışın altında yatan niyet ve amaçtır.

2. Empati

“Bir başkasının duygusal durumunu tecrübe etme” olarak tanımlanan empati (Rushton, 1984, s. 275), bireyin belirli bir durumla alakalı olarak, bir diğerinin düşüncelerini anlaması, duygularını hissetmesi ve bunları diğerine hissettirmesi sürecidir (Batson vd, 1988). Empati, bir başkasının his ve düşüncelerini hayal gücü yardımıyla anlama yeteneğidir (Rogers, 1975).

3. Sempati

Empati ile oldukça sık karıştırılan sempati kavramı, bireyin bir başkasının duygu durumunu, üzüntüsünü şefkat göstererek onunla paylaşmasıdır (Özbek, 2005). Sempati durumunda bireyin karşısındakine karşılık vermesi gerekmektedir fakat empatide böyle bir zorunluluk yoktur. Sempati, bir diğerinin duygusal durumunu anlayarak ona duygusal şekilde karşılık vermektir, empati ise diğerinin duygusal durumunu anlayarak ona etkili şekilde karşılık vermektir (Eisenberg, 2000). Başka bir ifadeyle; empati bir başkasının hislerine girmekken, sempati bir başkasıyla aynı hislere sahip olmaktır. Eğer diğer kişi üzüntü duyuyorsa, onunla üzüntü duymaktır.

4. Perspektif Alma

Perspektif alma kavramı, diğerinin ihtiyacını, içinde bulunduğu ruh halini ve sıkıntılarını algılamak olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle perspektif alma, bir diğerinin zihinsel ve duygusal durumunu anlamak için çaba harcamaktır. Empati ve sempati ise diğerinin içinde bulunduğu durumu algıladıktan sonra verilen etkili veya duygusal tepkidir. Perspektif alma ise diğerinin bulunduğu duygusal duruma uyum göstermektir (Eisenberg, 2000). Buna göre perspektif alma, empati ve sempati

becerilerinin kullanılmasını sağlayan bir ön basamak niteliğindedir (Eisenberg vd, 2011). Dolayısıyla prososyal davranış sergileme sürecine de katkı sağlamaktadır (Carlo vd, 2003).

2.3.Prososyal Davranış Türleri

1.Özgecil Prososyal Davranışlar.

“Bir başkasına fayda sağlamayı amaçlayan, özünde motive edilmiş gönüllü davranışlardır” (Eisenberg vd, 2006, s. 646). Özgeci prososyal davranışlar, içselleştirilmiş ilke, değerler ve sempati duygusu nedeniyle bireyin başkalarının iyilik ve ihtiyaçlarını önemseyerek motivasyonu yalnızca karşıdakinin sıkıntısını azaltmak olan bilinçli ve gönüllü olarak yapılan yardım davranışlarıdır (Schroeder vd, 1995).

2.İtaatkâr Prososyal Davranışlar

Bireyin kendisinden istenildiği zaman, sözlü veya sözsüz karşıdan gelen bir talep doğrultusunda yaptığı yardım davranışlarıdır (de Caroli vd, 2014). İtaatkâr davranışta her ne kadar talep dışarıdan geliyor olsa da birey yardım edip etmemeye kendisi karar vermekte, kendisine gelen istek doğrultusunda gönüllü şekilde yardım etmektedir (Carlo vd, 2003).

3.Duygusal Prososyal Davranışlar

Ortamda duygusal uyarıcıların bulunduğu veya duygusallığı anımsatan durumlar içerisinde yapılan yardım davranışlarıdır (Lampridis ve Papastylianou, 2017). Bu yardım türünde, yardım alanın içinde bulunduğu durumun, yardım verenin duygularını harekete geçirmesi gerekmektedir (Carlo vd, 2002).

4.Kamusal Prososyal Davranışlar

Başkalarının onayını alma, değerli hissetme ve saygınlık kazanma arzusuyla motive edilen yardım davranışlarıdır (Ancion vd, 2015). Bu yardım davranışında ön plana çıkan motivasyon, bireyin kendi değerini artırma arzusu ve başkalarına yardım ettiğini göstererek saygınlık kazanma çabasıdır (Azimpour vd, 2012).

5.Gizli Prososyal Davranışlar

Başkasının haberi olmadan yapılan yardım davranışlarıdır (Rodrigues vd, 2017). Bu yardım davranışında yardım alan bireyler, yardım verenin kimliğinden habersizdir ve yardım veren bireyler bu davranışı başkalarına gösterme çabası içerisinde değillerdir (Carlo vd, 2003). Hasta bir birey için yapılan bir kampanyaya isimsiz şekilde para bağışı yapmak, bu davranış biçimine örnek olarak gösterilebilir (Park ve Shin, 2017).

6.Acil Prososyal Davranışlar

Herhangi bir acil durumda veya kriz ortamı içinde yapılan yardım davranışlarıdır. Bir trafik kazası sırasında diğerlerinin yardımına koşmak bu yardım türüne örnek gösterilebilir (Carlo vd, 2003).

2.4.Prososyal Davranışa Etki Eden Faktörler

1.Biyolojik Faktörler

Bireyler ebeveynlerinden gen aktarımı yoluyla boy, cinsiyet, saç ve göz rengi gibi fizyolojik özellikler ve zihinsel yetenek, mizaç ve duygusal denge gibi psikolojik özellikler kazanmaktadır (Şengün, 2007). Araştırmalar bu faktörlerin hangilerinin prososyal davranışları etkilediğine odaklanmıştır. Prososyal davranışları etkileyen biyolojik faktörlerin ilki yaştır. İlgili alan yazın incelendiğinde, aksi sonuç elde edilen araştırmalar olmasına rağmen (McGinley ve Carlo, 2007), genel olarak prososyal davranışın yaş ile geliştiği kabul edilmektedir (Eisenberg vd, 2006). Prososyal davranışı etkileyen bir diğer faktör olan cinsiyet, sosyal beceri gelişiminde oldukça önemlidir.

2.Çevresel Faktörler

Çevresel faktörler, gen aktarımıyla ebeveynlerden geçen özellikler haricinde, bireylerin kişiliklerini ve davranışlarını etkileyen diğer tüm faktörlerdir. İki ayrı boyutta incelenen çevre kavramı bir yandan bireyin içinde bulunduğu mekân ve ortam olarak fiziksel çevreyi ifade ederken, diğer yandan bireyin etrafındaki insanlar ve içinde bulunduğu kültürü barındıran sosyo-kültürel çevreyi ifade etmektedir (Şengün, 2007). Prososyal davranış gelişimi aynı zamanda aile tutumlarından da etkilenmektedir. Prososyal davranışlarla ilgili çevresel faktörlerden bir diğeri kardeşler ve kardeş ilişkileridir.

Prososyal gelişimi etkileyen diğer iki kavram akran ilişkileri ve eğitim ortamıdır. Prososyal davranışların gelişimine etki eden bir diğer faktör ise hiç kuşkusuz bireylerin içinde buldukları kültürdür. (Çarıkçı ve Koyuncu, 2010).

2.5. Antisosyal Davranış

Sosyal olmayan davranış; organizasyona, çalışanlarına veya paydaşlarına zarar veren veya verme amacına yönelik davranışlardır (Robinson ve Greenberg 1998). Bugün örgütlerde ortaya konan davranışların bazıları arzulanan ve beklenen davranışlar olurken bazıları da istenmeyen davranışlardır. Araştırmacılar bu davranışları örgütsel sapma davranışları, amaca zarar veren davranışlar, sosyal olmayan (antisosyal) davranışlar, görevi kötüye kullanma gibi farklı tanımlar altında incelemiştir (Yeşiltaş, Çeken ve Solmaz 2012). Araştırmalar incelendiğinde (Coie ve Dodge, 1998; Loeber ve Schmalin, 1985; Rutter, Giller ve Hagell, 1998), antisosyal davranışlar, diğer bireylerin temel hak ve sosyal normların ihlal edilmesini içeren aile, akran, okul ve sosyal çevre gibi birimleri olumsuz olarak etkilemeye yönelik her türlü davranış olarak tanımlanmaktadır.

2.6. Antisosyal Davranış Çeşitleri

2.6.1. Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Boyutta Antisosyal Davranışlar

Bu davranışlar kişinin yetiştiği sosyo-kültürel ortamın ve çevresinin etkisinin davranışlarına yansımalarıdır (Gül 2006).

- a. Ayrımcılık
- b. Kayırma
- c. Yolsuzluk
- d. Rüşvet(Gül 2006).
- e. Yaranma ve Yakınlığı Kullanma
- f. Yobazlık - Bağnazlık
- g. Engelleyici Olma ve Yanlış Yönlendirme

2.6.2. Psikolojik Boyutta Antisosyal Davranışlar

Tüm eylem ve davranışlar, en az toplumsal unsurlar kadar kişisel kaynaklı nitelikler de gösterirler. Stres, kızgınlık, korku gibi birçok öge kişilerde farklı tepki ve hareket biçimlerini oluşturmaktadır. Bu biçimler psikolojik etmenler olarak değerlendirilmektedir (Gül 2006).

- a. Yıldırma ve Korkutma
- b. Bencillik
- c. İşkence
- d. Şiddet - Baskı
- e. Bedensel ve Cinsel Taciz (Gül 2006).

2.7.Voleybol

Voleybolun ortaya çıkışına bakıldığında, "Mintonette" adlı oyun ilk olarak 1885 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde oynanmıştır. Voleybolu William G. Morgan isminde bir beden eğitimi öğretmeni hayata geçirmiştir. Morgan, öğrencilerin spor yaptıkları anda sıradan ve sıkıcı etkinlikler yerine eğlenerek ve yarışarak spor yapmaları için voleybolu geliştirmiştir (Urartu, 2006). Voleybol, belirli metot ve tekniklerin belirli kurallar dâhilinde oynanan zekâ ve gücün ön planda olduğu bir spordur. Voleybol bir takım sporudur ancak diğer takım sporlarında olduğu gibi doğrudan karşılıklı temas yoktur. Voleybol, günümüzde dünyada 500 milyondan fazla sporcu tarafından oynanmaktadır. Uluslararası Voleybol Federasyonuna kayıtlı olan toplam 221 voleybol federasyonu bulunmaktadır, bu spor dünyanın en fazla oynanan takım sporlarından bir tanesidir (Vuorinen, 2018).

2.7.1. Voleybol Sporunun Dünyadaki Gelişimi

Voleybol, uluslararası müsabaka anlamında ilk kez 1913'te Uzak Doğu Asya Oyunları'nda oynanmıştır (Morpa, 2005). 1928'e gelindiğinde ise Amerika Birleşik Devletleri liderliğinde Voleybol Birliği kurulmuştur. 1964 'te gerçekleştirilen Tokyo Olimpiyatlarında voleybol ilk kez olimpiyat oyunlarına dâhil edilmiştir.1969'da Uluslararası Voleybol Federasyonu Antrenör Komisyonu kurulmuştur.1970'li yıllarda ise takım kadroları maksimum 12 kişi olacak şekilde kural konmuş ve blok teması vuruş

olarak kabul edilmemeye başlamıştır. Voleybolun kuralları günümüzdeki haline 1990’larda yapılan değişikliklerle bürünmüştür (Aydoğan, 2006).

2.7.2. Voleybol Sporunun Ülkemizdeki Gelişimi

Voleybolun ülkemizdeki gelişimine bakıldığında ise ilk voleybol takımının Dr. Deavar tarafından kurulduğu görülmektedir. İşgal döneminde bu oyunu gören beden eğitimi öğretmeni Selim Sırrı Tarcan tarafındansa ülkemizde ilk olarak öğretmen okullarındaki öğrencilere oynatılmıştır. Selim Sırrı Tarcan’ın öğrencilerine öğrettiği bu spor, ülkenin her tarafına dağılan öğretmenler aracılığıyla tanınmış ve okullarda yaygınlaşmıştır (Somalı, 1997). Voleybol ilk olarak okullar arası turnuvalarla oynanmaya başlanmıştır. Ülkemizde ilk Türkiye Voleybol Şampiyonası, 1945 ‘te yapılmıştır (Eralp ve Çotuk, 2005). Bu şampiyonalar 1970’e kadar düzenlenmeye devam etmiştir. 1970-1971 sezonunda ise “Türkiye Deplasmanlı Voleybol Ligi” kurulmuştur. Bu lig, ülkemizde voleybolun gelişiminde bambaşka bir dönemin başlangıcı olarak dikkat çekmektedir. 1970-1971 sezonunun şampiyonu ise Galatasaray olmuştur.

1948 ‘de Türkiye, Uluslararası Voleybol Federasyonu’na üye olmuştur. 1998 ‘de ise ilk kez Türk erkekler milli takımı Dünya Şampiyonası eleme turuna katılmaya hak kazanmıştır (Vurat, 2000).

2.8.Spora Bağlılık

Günümüzde sporcu yetiştirmek sporcunun spora devamını sağlamak önem arz etmektedir. Sporda başarılı olmak için gerekli olan etkenlerden bir tanesi de yapılan sporda devamlılık sağlamaktır. Günümüzde gelişen spor bilimi ve spor psikolojisi çalışmalarında sporcu bağlılığı önem arz etmektedir. Sporda başarıya ulaşmak düzenli antrenman programları ve çalışma şartlarının iyileştirilmesinin yanında sporda sürekliliği sağlayan spora bağlılık çalışmalarını da içermektedir. Bu bağlamda başarıya ulaşmak sporcuların motive olmalarına ve çeşitli psikolojik durumlarının iyileştirilmesiyle mümkün olabilmektedir (Scanlan, vd, 2003, s. 375). Spora bağlılık, sporcuların yapmış oldukları spor ortamında çabalama, enerjik olma, inanmışlık ve mutluluk duyma gibi etkenlerin sürekli ve tutarlı olacak şekilde devamlılık sağlamasıdır (Lonsdale, Hodge, & Jackson,2007, s. 483). Yapılan çalışmalarda spor bağlılık kavramının motivasyon içerikli olabileceği de ortaya koyulmuştur.

2.9. Sporcu Bağlılığı

Bağlılık; spor, akademisyenler ve iş yeri de dahil olmak üzere birçok başarı alanında incelenmiştir (Damin ve ark,2017). Bağlılık tanımıyla ilgili varyasyonlar vardır ancak temel özellikler benzerdir. Örneğin, spor alanında bağlılık, sporcuların genellikle sporlarına karşı nasıl hissettiklerini belirleyen çok yönlü, nispeten istikrarlı ve olumlu bir zihin durumu olarak kavramsallaştırılır (Lonsdale ve ark,2007). Daha spesifik olarak sporcu bağlılığı, coşku, güven, canlılık ve özveri ile karakterize edilen kalıcı, pozitif, bilişsel-duygusal bir spor deneyimi olarak kabul edilir (Lonsdale ve ark,2007). Coşku, yüksek keyif seviyelerini ve heyecan duygularını yansıtır; güven, kişinin başarılı olma ve sporda görevleri yerine getirme yeteneğine olan inancı yansıtır; canlılık, spora katılırken yaşanan duygusal, zihinsel veya fiziksel canlılığı ifade eder ve özveri, önemli hedeflere ulaşmak için zaman ve çaba harcama arzusudur (Hodge ve ark,2009).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma; nicel araştırma modeline göre tasarlanmış olup mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel ve ilişkisel taramaya yönelik bir teknik kullanılmıştır. Betimsel tarama, bir değişkene ilişkin sayısal verilerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak veren istatistiksel işlemlerdir (Büyüköztürk ve ark. 2014).

3.2. Araştırmanın Planı

Çalışmaya Erciyes Üniversitesi klinik araştırmalar etik kurulundan, etik kurul alınarak başlanmıştır. Araştırmada sporculara spora bağlılık ve sporda prososyal, anti sosyal davranış ölçeği uygulanmıştır. Bu anketlerin sporculara uygulanması Ekim-Kasım 2021 tarihleri arasında 15 günde tamamlanmıştır.

3.3. Çalışma Grubu

Çalışmaya Türkiye kadınlar 1. voleybol liginde olan 408 elit kadın voleybolcu dahil edilmiştir. Örneklem seçiminde seçkisi olmayan örneklem seçim yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1-Bu araştırma 408 kişi ile sınırlıdır.

2-Bu araştırma veri toplama aracındaki sorularla sınırlıdır (demografik bilgi).

3-Bu araştırma spora bağlılık ölçeğindeki sorularla sınırlıdır.

4-Bu araştırma sporda prososyal ve antisosyal davranış ölçeğindeki sorularla sınırlıdır.

3.5. Araştırmada Kullanılan veri Toplama Araçları

3.5.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılarca bilgi toplamak amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu katılımcıların yaş, eğitim seviyesi, spor yaşı, gelir düzeyi gibi değişkenlerden oluşmaktadır.

3.5.2.Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ) Sport Engagement Scale (SES): Spora Bağlılık Ölçeği, Schaufeli, Bakker (2002)'ın geliştirdiği The Utrecht Work Engagement Scale (UWES)'in İşpanyol versiyonunun Guillen ve Martinez-Alvarado (2013) tarafından sporcular için uyarlaması yapılarak geliştirilmiştir. Ölçek, spora bağlılığı ölçen 15 madde ve üç alt boyuttan oluşan 5 kategorili likert tarzında yapılandırılmıştır. Ölçeğin alt boyutları sporcuların zinde olma (vigor), adanmişlık (dedication) ve içselleştirme (absorbation) durumlarını ölçmektedir. Spora Bağlılık Ölçeği, Sırgancı, Araç-Ilgar ve Cihan tarafından 2019 yılında geliştirilmiştir. Spora Bağlılık Ölçeğinin Cronbach's Alpha güvenirlik değerinin 0.87 olduğu tespit edilmiştir.

3.5.3. Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği

Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Balçıkanlı (2013), tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi ölçek olup 20 maddeden ve 4 alt boyuttan ibarettir. Ölçekten en düşük 20 en yüksek 100 puan alınabilmektedir. Ölçekte bulunan sorular toplam 20 maddeden oluşur ve 7'si prososyal davranışlarla, 13'üde antisosyal davranışlarla ilgilidir. Prososyal davranışlarla ilgili soruların ortalamasının 3'ün üzerinde olması ile antisosyal davranışlarla ilgili soruların ortalamasının 3'ün altında olması iyi olarak değerlendirilebilir.

3.6. İstatistiksel Analiz

Araştırmada ulaşılan veriler aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS) frekans (f) ve yüzde (%) olarak sunulmuştur. Normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Verilerin dağılımı normal olmadığı için hipotezlerin test edilmesinde non parametrik testlerden, Kruskal Wallis Testi-H testi kullanılmıştır. Ayrıca korelasyon analizi de uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin anlamlılığı $p < 0.05$ düzeyinde sınanmış ve sonuçlar araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

3.7. Etik Yaklaşım

Çalışmada, insan olgusunun kullanılması ve kişisel hakların korunması gerektiğinden, çalışmamız süresince İnsan Hakları Helsinki Deklarasyonu'na sadık kalınmış olup araştırmamız öncesi Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığından 29/06/2021 tarih ve 2021/303 karar numaralı etik kurul izni ve gönüllülere çalışmayla ilgili bilgilendirme yapmak için bilgilendirilmiş gönüllü olur formu ve 18 yaşından küçükler için veli onay formu alınmıştır (Ek;3,4,5).

4.BULGULAR

Tablo 4.1. Sporcuların yaşlarına göre yüzde değerleri

Yaş	n	%
14-18	27	6,61
19-24	104	25,49
25-30	217	53,18
30-40	60	14,70

Tablo 4.1 incelendiğinde sporcuların 27'si 14-18 yaş aralığında, 104'ü 19-24 yaş aralığında, 217'si 25-30 yaş aralığında, 60'ı 30-40 yaş aralığında sporculardan oluşmaktadır.

Tablo 4.2. Sporcuların yaşlarına göre aylık gelir dağılımları

Yaş	Ortalama Aylık Gelir				Toplam
	0-3000	3001-6000	6001-9000	9001-üzeri	
14-18	19	2	4	2	27
19-24	36	22	37	9	104
25-30	4	18	136	59	217
30-40	2	6	17	35	60
Toplam	61	48	194	105	408

Tablo 4.2 incelendiğinde 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 19 tanesinin aylık geliri 0-3000 TL arasında, 2 tanesinin 3001-6000TL arasında, 4 tanesinin 6001-9000 TL arasında, 2 tanesinin 9001 ve üzeri TL gelire sahip olduğu belirlenmiştir. 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 36 tanesi 0-3000TL arasında, 22 tanesi 3001-6000TL arasında, 37 tanesi 60001-9000TL arasında, 9 tanesi 9001ve üzeri aylık gelire sahiptir. 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 4 tanesi 0-3000TL arasında, 18 tanesi 3001-6000 TL arasında, 136 tanesi 6001-9000TL arasında, 59 tanesi 9001ve üzeri TL gelir seviyesine sahiptir. Ayrıca 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi 0-3000TL arasında, 6 tanesi 3001-6000TL arasında, 17 tanesi 60001-9000TL arasında, 35 tanesi 9001ve üzeri aylık gelire sahiptir.

Tablo 4.3. Sporcuların yaşlarına göre spor yaşı dağılımları

Yaş	1-5 yıl	5-10 yıl	11-15 yıl	16-üzeri yıl	Toplam
14-18	15	12	0	0	27
19-24	8	26	63	6	104
25-30	3	9	47	157	217
30-40	0	5	11	43	60
Toplam	26	52	121	206	408

Tablo 4.3 incelendiğinde 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 15'i 1-5 yıl, 12'sinin ise 5-10 yıl aralığında spor yaptıkları tespit edilmiştir. 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 8'i 1-5 yıl, 26'sı 5-10 yıl, 63'ü 11-15 yıl aralığında, 6'sının ise 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir. 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 3'ü 1-5 yıl, 9'u 5-10 yıl, 47'si 11-15 yıl aralığında, 157'sinin ise 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir. 30-40 yaş aralığındaki sporcuların, 5'i 5-10 yıl, 11'i 11-15 yıl aralığında, 43'ü ise 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.4. Sporcuların yaşlarına göre yaşadığı yerleşim yeri dağılımları

Yaş	Yaşadığı yerleşim yeri			Toplam
	İlçe	Şehir	Büyükşehir	
14-18	2	8	17	27
19-24	5	40	59	104
25-30	3	29	185	217
30-40	1	11	48	60
Toplam	11	88	309	408

Tablo 4.4 incelendiğinde 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi ilçe, 8 tanesi şehir,17 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır. 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 5 tanesi ilçe, 40 tanesi şehir,59 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır. 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 3 tanesi ilçe, 29 tanesi şehir,185 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır. 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 1tanesi ilçe, 11 tanesi şehir,48 tanesi büyükşehirde yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 4.5. Sporcuların yaşlarına göre eğitim dağılımları

Yaş	Eğitim Durumu				Toplam
	İlkokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu / devam ediyor	Lisansüstü	
14-18	5	16	6	0	27
19-24	0	32	60	11	104
25-30	0	9	167	41	217
30-40	0	2	34	24	60
Toplam	5	59	267	76	408

Tablo 4.5 incelendiğinde 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 5 tanesi ilkokul, 16 tanesi lise,6 tanesi üniversite eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir. 19-24 yaş aralığındaki

sporcuların 32 tanesi lise, 60 tanesi üniversite, 11 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir. 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 9 tanesi lise, 167 tanesi üniversite, 41 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir. 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi lise, 34 tanesi üniversite, 24 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Sporcuların Gelir düzeyine göre prososyal davranış puanları

	Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Prososyal Davranış puanları	0-3000	61	30,18	31	0,48	5.799	0.122
	3001-6000	48	31,62	32,5	0,51		
	6001-9000	194	30,62	31	0,34		
	9001-üzeri	105	30,60	33	0,50		

*p<0.05, p<0.001

Tablo 4.6 incelendiğinde sporcuların gelir değişkenine göre prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0.122).

Tablo 4.7. Sporcuların Gelir düzeyine göre antisosyal davranış puanları

	Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Antisosyal davranış puanları	0-3000 ^{ab}	61	23,95	24	0,84	12,944	0,005
	3001-6000 ^{ab}	48	23,58	21	1,23		
	6001-9000 ^a	194	29,38	28	0,90		
	9001-üzeri ^b	105	25,59	23	1,21		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 4.7 incelendiğinde sporcuların gelir değişkenine göre antisosyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p=0.005$).

Tablo 4.8. Sporcuların gelir düzeyine göre spora bağımlılık davranış puanları

	Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Spora bağımlılık puanları	0-3000 ^a	61	66,57	68	0,89	12,116	0,007*
	3001-6000 ^{ab}	48	67,06	70,50	1,18		
	6001-9000 ^b	194	68,52	73	0,54		
	9001-üzeri ^b	105	68,58	73	0,76		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. * $p<0.05$, $p<0.001$

Tablo 8 incelendiğinde sporcuların gelir değişkenine göre spora bağlılık dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p=0.007$)

Tablo 4.9. Sporcuların yaşadığı şehre göre prososyal davranış puanları

	Yaşadığı Şehir	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Prososyal davranış puanları	İlçe	11	32,45	31	0,62	3,469	0,176
	Şehir	88	31,57	33	0,40		
	Büyükşehir	309	30,34	31	0,27		

* $p<0.05$, $p<0.001$

Tablo 4.9 incelendiğinde sporcuların yaşadığı şehre göre prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p=0.176$).

Tablo 4.10. Sporcuların yaşadığı şehre göre antisosyal davranış puanları

	Yaşadığı Şehir	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Antisosyal davranış puanları	İlçe	11	25,54	24	2,26	0,552	0,759
	Şehir	88	25,76	21	1,12		
	Büyükşehir	309	27,28	25	0,68		

*p<0.05, p<0.001

Tablo 4.10 incelendiğinde sporcuların yaşadığı şehre göre antisosyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p=0.759).

Tablo 4.11. Sporcuların yaşadığı şehre göre spora bağımlılık davranış puanları

	Yaşadığı Şehir	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Spora bağımlılık puanları	İlçe ^a	11	65,36	65	1,32	7,186	0,028*
	Şehir ^b	88	69,38	72,5	0,77		
	Büyükşehir ^{ab}	309	67,79	70	0,44		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 4.11 incelendiğinde sporcuların yaşadığı şehre göre spora bağımlılık dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0.028).

Tablo 4.12. Sporcuların eğitim düzeyine göre prososyal davranış puanları

	Eğitim Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Prososyal davranış puanları	ilkokul mezunu ^{ab}	5	31,60	32	0,92	16,003	0,001*
	lise mezunu ^a	59	30,79	31	0,58		
	üniversite mezunu / devam ediyor ^a	268	31,20	32	0,26		
	lisansüstü ^b	76	28,60	30	0,62		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 12 incelendiğinde sporcuların eğitim durumu kategorileri arasında prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0.001)

Tablo 4.13. Sporcuların eğitim düzeyine göre antisosyal davranış puanları

	Eğitim Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Antisosyal davranış puanları	ilkokul mezunu ^{ab}	5	19,60	17	2,82	45,169	0,000*
	lise mezunu ^a	59	22,33	20	0,98		
	üniversite mezunu / devam ediyor ^a	268	25,80	23	0,70		
	Lisansüstü ^b	76	34,82	36,5	1,29		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 4.13 incelendiğinde sporcuların eğitim durumu kategorileri arasında antisosyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.001)

Tablo 4.14. Sporcuların eğitim düzeyine göre Spora bağımlılık davranış puanları

	Eğitim Düzeyi	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Spora bağımlılık puanları	ilkokul mezunu ^{ab}	5	69,40	70	1,88	26,162	0,000*
	lise mezunu ^a	59	68,37	71	1,08		
	üniversite mezunu / devam ediyor ^a	268	68,95	72	0,45		
	Lisansüstü ^b	76	64,64	64	0,80		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. * $p<0.05$, $p<0.001$

Tablo 4.14 incelendiğinde sporcuların eğitim durumuna göre spora bağımlılık dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.001$).

Tablo 4.15.Sporcuların spor yaşına göre prososyal davranış puanları

	Spor yaşı	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Prososyal davranış puanları	1-5 yıl	25	30,40	31	0,70	2,557	0,462
	5-10 yıl	52	30,76	31	0,54		
	11-15 yıl	121	31,42	32	0,31		
	16-üzeri yıl	207	30,19	32	0,37		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. * $p<0.05$, $p<0.001$

Tablo 4.15 incelendiğinde sporcuların spor yaşı kategorileri arasında prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p=0.462$).

Tablo 4.16.Sporcuların Spor yaşına göre antisosyal davranış puanları

	Spor yaşı	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Antisoyal davranış puanları	1-5 yıl ^{ab}	25	24,64	21	2,05	8,425	0,038*
	5-10 yıl ^{ab}	52	24,59	23	0,88		
	11-15 yıl ^a	121	24,40	21	0,90		
	16-üzeri yıl ^b	207	29,03	30	0,92		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 4.16 incelendiğinde sporcuların spor yaşı değişkenine göre antisosyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0.038)

Tablo 4.17. Sporcuların Spor yaşına göre Spora bağımlılık davranış puanları

	Spor yaşı	n	\bar{x}	Medyan	Sd	χ^2	p
Spora bağımlılık puanları	1-5 yıl ^a	25	63,60	65	1,75	14,615	0,002*
	5-10 yıl ^{ab}	52	67,32	68,5	0,93		
	11-15 yıl ^b	121	68,93	72	0,66		
	16-üzeri yıl ^b	207	68,32	72	0,54		

Alfabetik üst simgeleri aynı harfi taşıyan ölçümler arasında fark yoktur. *p<0.05, p<0.001

Tablo 4.17 incelendiğinde sporcuların spor yaşı ile Spora bağımlılık dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0.002)

Tablo 4.18.Sporcuların prososyal, antisosyal ve spora bağlılık puanlarının korelasyon analizi

Değişken	n	\bar{x}	$\pm SS$	Prososyal davranış	Antisosyal davranış	Spora bağlılık
Prososyal davranış	408	30,67	4,64	1	-0,371**	0,580**
Antisosyal davranış	408	26,91	11,69		1	-,430**
Spora bağlılık	408	68,08	7,67			1

**P<0.001

Tablo 4.18 incelendiğinde sporcuların prososyal davranış ve antisosyal davranış değişkenleri arasında negatif yönlü, zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0.3714$, $p<0.001$). Prososyal davranış ve spora bağlılık değişkenleri arasında pozitif yönlü, orta dereceli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon belirlenmiştir ($r=0.5798$, $p<0.001$). Antisosyal davranış ve spora bağlılık değişkenleri arasında negatif yönlü, orta dereceli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0.4305$, $p<0.001$).

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1.TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı kadın voleybolcuların spora bağlılık düzeylerinin prososyal ve antisosyal davranışları belirlemedeki etkisini araştırmak ve bu değişkenlerin yaş, gelir, spor yaşı, yerleşim yerine göre fark arz edip etmediğini incelemektir. Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular hipotezler çerçevesinde tartışılmıştır.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde; kadın voleybolcuların gelir değişkenine göre prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. (Tablo 6). Çalışma bulguları incelendiğinde sporcuların gelir değişkenine göre antisosyal davranış dağılımı ve spora bağlılıkları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sporculardan 9000TL ve üstü gelir seviyesine sahip kişilerin spora bağlılık puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadın voleybolculardan 6001TL ve 9000TL arası gelire sahip sporcuların daha çok antisosyal davranışlar sergiledikleri belirlenmiştir. Bu bulgu değerlendirildiğinde; kadın sporcuların maddi ve manevi yaşayacağı kayıplar nedeniyle anti sosyal davranış sergileme durumlarının artacağı ifade edilebilir. Araştırmacılarından Turkay (2021) çalışmasına katılan sporculardan aylık gelir düzeyi yüksek olan profesyonel futbolcuların takım arkadaşına prososyal davranış puan ortalaması, aylık gelir düzeyi düşük ve orta olan profesyonel futbolculara göre anlamlı düzeyde daha yüksek ve antisosyal davranış puanlarının da yüksek olduğu belirtilmiştir. Fakat Ayten'in (2009) araştırmasında; temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan kişilerin yardım etme ve prososyal davranış gösterme eğilimlerinin, rahat harcama yapanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yücel, Atalay ve Gürkan (2015) özellikle genç yaşta şöhrete

ulaşan sporcuların büyük bölümünün dar gelirli ailelerden gelmelerinin, bireysel ve aile kültürü eğitiminin eksikliğinin onlarda davranış bozukluğuna yol ağtığını ifade etmişlerdir. Fakat ilgili literatür incelendiğinde çalışmamızın aksine, erkek sporcuların kadın sporculara göre daha fazla antisosyal davranışlarda bulunduğu yapılan araştırmalarda da ortaya konulmuştur (Boardley ve Kavussanu, 2009; Sagar ve ark, 2011; Kavussanu ve ark,2009; Stanger, Kavussanu, Boardley ve Ring, 2013; Micai ve ark, 2015). Elde etmiş olduğumuz bulgular değerlendirildiğinde örneklem grubumuzun tamamen kadın sporculardan meydana gelmesi ulaştığımız sonucun literatürden farklı çıkmasına bir etken olabilir.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde ise kadın voleybolcuların yaşadığı şehre göre prososyal ve antisosyal davranış dağılımı ve spora bağlılıkları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde; Hagger ve Chatzisarantis (2005) spora katılım ve sportif etkinlik sürecinde kimlik kazanımı ve davranışsal etkilerinde yaşanılan çevrenin çok önemine dikkat çekmişlerdir. Ayrıca Araştırmacılar; Baumeister ve Steinhilber (1984) sosyal çevrenin sporu hem destekleyici hem de sportif performansa etki eden güçlü bir yapı olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar Turkey (2021) çalışmasında yerleşim birimi il ve büyükşehir olan profesyonel futbolcuların sporda sosyal kimlik ölçeği puan ortalamaları ve aynı zamanda rakibe karşı antisosyal davranışlarının puanlarının da ilçede yaşayan profesyonel futbolculara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Kadın voleybolcuların eğitim düzeyi değişkeni ile prososyal davranış ölçeğinden aldıkları puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Ayrıca anti sosyal davranış ve spora bağlılıkları açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Sporculardan ilkokul eğitim seviyesine sahip kişilerin daha fazla prososyal davranış sergilediği ve spora bağlılık seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca lisansüstü eğitim seviyesine sahip bireylerin antisosyal davranış sergiledikleri belirlenmiştir. Araştırmacılar Turkey (2021) futbolcuların sosyal kimlik ve prososyal ve antisosyal davranışlarını incelediği çalışmasında sonuç olarak; futbolcuların eğitim durumlarına göre sporda prososyal ve antisosyal davranış ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğunu belirtmiştir.

Başka bir çalışmada ise Sagar, Boardley, ve Kavussanu (2011), çalışmalarında spor ve eğitimde antisosyal davranışların anlaşılması ile ilgili başarısızlık korkusu ve spor deneyimlerini ele almıştır. Çünkü başarısız olma korkusu ve spor deneyiminin az olması sporcuda antisosyal davranışların artmasına neden olabileceği ifade edilebilir. Benzer çalışmalar incelendiğinde , Özgün ve ark,(2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise spora bağlılık ölçeği puanları ile eğitim değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını belirtmişlerdir. Micai ve ark. (2015) üniversitede eğitim alan ve takım sporları ile de uğraşan sporcularla yaptığı çalışmada erkek sporcuların kadın sporculara göre rakibe daha çok antisosyal davranışlarda bulduklarını ortaya koymuştur. Hodge ve Lonsdale (2011) üniversiteli sporcularla yaptıkları çalışmada özerk güdülenmenin prososyal davranışı (takım arkadaşlarına karşı), kontrollü güdülenmenin ise ahlaktan uzaklaşma aracılığıyla antisosyal davranışları etkilediklerini belirtmişlerdir.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, kadın voleybolcuların spor yaşı ile prososyal davranış dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiş fakat antisosyal davranış dağılımı açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Sporcuların 11-15 yıl arasında spor tecrübesine sahip olanların spora bağlılık seviyeleri yüksek çıkmıştır. Ayrıca 16 yıl ve üzeri spor deneyimine sahip sporcuların antisosyal davranış puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bulgu, sporcuların spor tecrübesi arttıkça rakibe antisosyal davranışlarının çoğaldığını göstermektedir. Fakat çalışmamızdan elde etmiş olduğumuz bulguların aksine ilgili literatürde , Araştırmacılardan Görgülü ve ark,(2018) prososyal ve antisosyal davranışın sporcu kimliğine etkisini inceledikleri çalışmalarında ise sporcuların yaş, spor yapma yılı ile spor kimliği ve bu kimliğin alt boyutları, prososyal ve antisosyal davranış ölçekleri ortalamaları arasındaki ilişkiyi incelendiğinde, “Spor yılı” değişkeni ile “Takım arkadaşına prososyal davranış” arasında olumlu yönlü korelasyon tespit etmişlerdir. Dolayısıyla sporcuların tecrübesi arttıkça takım arkadaşlarına yönelik sergilenen yardım severlik gibi davranışları daha fazla benimsediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmalar, sporcuların tecrübelerinin artmasıyla birlikte dışsal ödüllere çok daha fazla önem verdikleri dışsal olarak güdülendikleri söylenebilir. Bu bulgulardan hareketle; ilgili spor dalı ile daha uzun zamandır uğraşan

yani spor tecrübesi daha fazla olan sporcuların katıldıkları etkinliklerde rakibe yönelik antisosyal davranışlarda daha fazla buldukları söylenebilir. İlgili alan yazın incelendiğinde ise araştırmacılardan Alemdağ (2018) futbolcuların prososyal ve antisosyal davranışlarını incelediği çalışmasında elde etmiş olduğu bulgular değerlendirildiğinde, genç futbolcuların spor yılı ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit etmiştir. Bu sonuca göre, genç futbolcuların futbol oynadıkları süre arttıkça prososyal davranışlarının da arttığını ve buna karşı antisosyal davranışlarının azaldığını belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise Yarayan ve ark.(2020) Futbolcular ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında sporculuk seviyesinin prososyal ve antisosyal davranışların bir belirleyicisi olduğu neticesine ulaşılmıştır. Araştırmacılardan Özdemir (2019) sporcuların prososyal-antisosyal davranış puanlarında spor deneyimine göre anlamlı fark tespit etmiştir. Morris ve Kavussanu (2008) takım sporları ile uğraşan kişilerin başarı hedeflerinin spor tecrübelerine göre farklılık arz etmediğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde Stoeber ve ark.(2009) triatlon sporcularının mükemmeliyetçilik ve başarı hedeflerinin yarışma performanslarına etkisini araştırdığı çalışmalarında sporcuların başarı hedeflerinin spor tecrübelerine göre farklılık arz etmediğini belirtmişlerdir. Özgün ve ark.(2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise spora bağlılık ölçeği puanları ile spor yaşı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde, sosyal karakterin gelişimi ile ilgili bir çalışmada, prososyal davranışların spor tecrübesi ile ilişkili olarak engellenebileceği belirtilmiştir (Kleiber & Roberts, 1981). Bu açıdan başarısızlık korkusu ve spor tecrübeleri aynı zamanda sözel/fiziksel saldırganlığın açıklanması ile de ilişkilendirilebilir. Olumsuz spor tecrübeleri ve başarı/kazanma odaklı spor anlayışı, antisosyal davranışları ve beraberinde sözel/fiziksel saldırganlığı getirebilir. Kavussanu (2006) 325 erkek futbolcuyu dahil ettiği çalışmasında performans ikliminin antisosyal davranışları, ustalık ikliminin ise prososyal davranışları pozitif yönde belirlediğini ortaya koymuştur.

Araştırma bulguları incelendiğinde, sporcuların prososyal davranış ve antisosyal davranış değişkenleri arasında negatif yönlü, zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0.3714$, $p<0.001$). Antisosyal davranış ve spora bağlılık değişkenleri arasında negatif yönlü, orta dereceli ve istatistiksel olarak anlamlı bir

korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0.4305$, $p<0.001$). Prososyal davranış ve spora bağlılık değişkenleri arasında pozitif yönlü, orta dereceli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon belirlenmiştir ($r=0.5798$, $p<0.001$). Benzer çalışmalar incelendiğinde ise; Brewer (1993) çalışmaya katılan sporcuların “Takım arkadaşına prososyal davranış” ile “rakibe prososyal davranış” arasında da pozitif korelasyon tespit etmiştir. Araştırmacılardan Al-Yaaribi ve ark,(2018) genç erkek futbolcularda prososyal ve antisosyal davranışların sonuçlarını inceledikleri çalışmalarında, takım arkadaşına yönelik prososyal davranışlar ile algılanan performans arasında paralel ve anlamlı bir ilişki olduğu rapor etmişlerdir. Ayrıca aynı çalışma sonuçlarına göre takım arkadaşına karşı antisosyal davranış ile öfke arasında aynı yönde ilişki olduğu tespit edilirken, algılanan performans ile takım arkadaşına yönelik antisosyal davranış arasında zıt yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılardan Alemdağ (2019) gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında prososyal ve antisosyal davranışların sözel saldırganlık ve fiziksel saldırganlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğunu belirtmiştir. Araştırmacılardan Grugan (2017) çalışmasında sporcularda prososyal ve antisosyal davranışların yordayıcılarını incelemiş, sporcuların sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik algıları ile antisosyal davranışları arasında olumlu bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Kelecek ve Kuruç (2018) futbolcuların spora bağlılık ve güdüsel yönelim düzeylerinin sporcu tükenmişliği üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada, sonuç olarak azalan başarı hissini güdülenmeme, içsel güdülenmenin ise belirleyicisinin; coşku ve uyaran yaşamının olduğu ortaya çıkmıştır.

5.2. SONUÇ

Araştırma bulguları doğrultusunda, kadın voleybolcuların spora bağlılıkları bağlamında, prososyal ve antisosyal davranışlarını ve bu davranışlar ile demografik değişkenler arasındaki farkların ve ilişkilerin ortaya konması amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları aşağıda sunulmuştur.

- Voleybolcuların yaş dağılımları incelendiğinde; araştırmaya 14-18 yaş aralığında 27, 19-24 yaş aralığında 104, 25-30 yaş aralığında 217, 30-40 yaş aralığında 60 toplamda gönüllü 408 sporcunun katıldığı tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların gelir dağılımı incelendiğinde; 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 19 tanesinin aylık geliri 0-3000 TL arasında, 2 tanesinin 3001-6000TL arasında, 4 tanesinin 6001-9000 TL arasında, 2 tanesinin 9001 ve üzeri TL gelire sahip olduğu belirlenmiştir.
- Voleybolcuların gelir dağılımı incelendiğinde; 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 36 tanesi 0-3000TL arasında, 22 tanesi 3001-6000TL arasında, 37 tanesi 6001-9000TL arasında, 9 tanesi 9001ve üzeri aylık gelire sahiptir.
- Voleybolcuların gelir dağılımı incelendiğinde; 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 4 tanesi 0-3000TL arasında, 18 tanesi 3001-6000 TL arasında, 136 tanesi 6001-9000TL arasında, 59 tanesi 9001ve üzeri TL gelir seviyesine sahiptir.
- Voleybolcuların gelir dağılımı incelendiğinde; 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi 0-3000TL arasında, 6 tanesi 3001-6000TL arasında, 17 tanesi 6001-9000TL arasında, 35 tanesi 9001ve üzeri aylık gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların spor yaşı dağılımları incelendiğinde; 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 15 tanesi 1-5 yıl,12 tanesi 5-10 yıl aralığında spor yaptıkları tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların spor yaşı dağılımları incelendiğinde; 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 8 tanesi 1-5 yıl, 26 tanesi 5-10 yıl aralığında, 63 tanesi 11-15 yıl aralığında, 6 tanesi 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir.

- Voleybolcuların spor yaşı dağılımları incelendiğinde; 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 3 tanesi 1-5 yıl, 9 tanesi 5-10 yıl aralığında, 47 tanesi 11-15 yıl aralığında, 157 tanesi 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların spor yaşı dağılımları incelendiğinde; 30-40 yaş aralığındaki sporcuların, 5 tanesi 5-10 yıl aralığında, 11 tanesi 11-15 yıl aralığında, 43 tanesi 16 yıl ve üzeri yıl spor yaptıkları tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların yerleşim yeri dağılımları incelendiğinde; 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi 1-5 ilçe, 8 tanesi şehir, 17 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır.
- Voleybolcuların yerleşim yeri dağılımları incelendiğinde; 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 5 tanesi 1-5 ilçe, 40 tanesi şehir, 59 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır.
- Voleybolcuların yerleşim yeri dağılımları incelendiğinde; 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 3 tanesi 1-5 ilçe, 29 tanesi şehir, 185 tanesi büyükşehirde yaşamaktadır.
- Voleybolcuların yerleşim yeri dağılımları incelendiğinde; 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 1 tanesi ilçe, 11 tanesi şehir, 48 tanesi büyükşehirde yaşadığı belirlenmiştir.
- Voleybolcuların eğitim düzeyi incelendiğinde ise; 14-18 yaş aralığındaki sporcuların 5 tanesi ilkököl, 16 tanesi lise, 6 tanesi üniversite eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir.
- Voleybolcuların eğitim düzeyi incelendiğinde ise; 19-24 yaş aralığındaki sporcuların 32 tanesi lise, 60 tanesi üniversite, 11 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir.
- Voleybolcuların eğitim düzeyi incelendiğinde ise; 25-30 yaş aralığındaki sporcuların 9 tanesi lise, 167 tanesi üniversite, 41 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir.
- Voleybolcuların eğitim düzeyi incelendiğinde ise; 30-40 yaş aralığındaki sporcuların 2 tanesi lise, 34 tanesi üniversite, 24 tanesinin lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.
- Voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar ile gelir değişkeni arasında anlamlı fark tespit edilememiştir.

- Voleybolcuların spora bağlılık ölçeğinden almış oldukları puanlar ile gelir değişkeni arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Sporculardan 9000TL üzeri gelir düzeyine sahip olanların spora bağlılık düzeyleri yüksek çıkmıştır.
- Voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar ile yerleşim yeri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.
- Voleybolcuların spora bağlılık ölçeğinden almış oldukları puanlar ile yerleşim yeri değişkeni açısından anlamlı fark tespit edilememiştir. Bu farkın şehirde yaşan sporcuların lehine olduğu belirlenmiştir. şehirde yaşayan sporcuların spora bağlılık seviyelerinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.
- Voleybolcuların prososyal ve antisosyal davranış ölçeğinden almış oldukları puanlar ile eğitim değişkeni arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu fark incelendiğinde; prososyal davranış seviyesi yüksek olan sporcuların eğitim seviyesi ilkokul iken, anti sosyal davranış seviyesinin yüksek olduğu sporcuların lisansüstü eğitim seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir.
- Voleybolcuların eğitim değişkenine göre spora bağlılıkları açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu farkın ilkokul eğitim seviyesine sahip sporcuların lehine olduğu görülmüştür.
- Voleybolcuların spor deneyimi ile antisosyal davranış puanları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu farkın 16 yıl ve üzeri spor yapan sporcuların lehine olduğu gözlemlenmiştir.
- Voleybolcuların spor deneyimi ile prososyal davranış puanları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.
- Voleybolcuların spor deneyimi ile spora bağlılıkları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu fark 11 -15 yıl spor yapan sporcuların lehine olduğu gözlemlenmiştir.
- Voleybolcuların prososyal davranış puanları arttıķa spora bağlılık seviyelerinin de arttığı belirlenmiştir.
- Voleybolcuların prososyal davranış puanları ile anti sosyal davranış puanları arasında negatif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir.

- Voleybolcuların antisosyal davranışları ile spora bağlılıkları puanları arasında negatif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir.

5.3. ÖNERİLER

- Voleybol kulüplerinin sporculara birlik, beraberlik ve prososyal davranışları geliştirecek sosyal etkinlikleri düzenlemeleri sağlanabilir.
- Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ve prososyal ve antisosyal davranışları ile ilişkisini ele alan boylamsal çalışmaların ve bireysel görüşme, odak grup görüşmesi gibi nitel araştırma yöntemleriyle incelenebilir.
- Spor kulüplerindeki antisosyal davranışları azaltmak için atılabilecek en temel adımlardan biri de takım içerisinde sorun yaratmayan, adaptasyon yeteneği güçlü ve uyumlu sporcuları transfer etmektir.
- Sporcuların aileleri tarafından bilinçli yetiştirilmeleri ve bu sayede spor ortamlarında daha fazla prososyal davranış sergileyen sporcuların sayısı artacaktır.
- Sporcular için özel etkinliklerle farklı sosyal kimliğe sahip voleybolcular bir araya getirilerek birbirleriyle iletişimlerini güçlendirilebilir. Bu sayede prososyal davranışlarda artış sağlanabilir.

6.KAYNAKLAR

- Alemdağ C. Saldırganlıkta Prososyal Ve Antisosyal Davranışların Rolü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2019;21(3): 107-116.
- Alemdağ S. Genç Futbolcuların Prososyal Ve Antisosyal Davranışlarının İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2018;9(2): 102-109.
- Al-yaaribi A. Kavussanu M. ve Ring C. The Effects of Prosocial and Antisocial Behaviors on Emotion, Attention, and Performance During a Competitive Basketball Task. *Journal of Sport and Exercise Psychology*; 2018;40(6): 1-9.
- Ancion MPM, Haring IL, Pattipeilohij RB, Suijkerbuijk AM. Public and non-public prosocial behaviors: Differential associations with empathy and aggression (Bachelor's thesis). Utrecht University, Holland, 2015.
- Aydoğan D. İzmir'deki bazı voleybol takımların müsabaka dönemindeki fiziksel parametrelerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2006.
- Ayten A. Prososyal Davranışlarda Dindarlık ve Empatinin Rolü. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009:104-105.
- Azimpour A, Neasi A, Shehni-Yailagh M, Arshadi N. Validation of "Prosocial Tendencies Measure" in Iranian university students. *Journal of Life Science Biomedicine*, 2012;2(2): 34-42. Retrieved from:https://www.researchgate.net/publication/285641937_Validation_of_Prosocial_Tendencies_Measure_in_Iranian_University_Students
- Balcikanli GS. The Turkish adaptation of the Prosocial and Antisocial Behavior in Sport Scale (PABSS). *International Journal of Humanities and Social Science*, 2013;3(18):, 271-276.

- Batson CD, Dyck JL, Brandt JR, Batson JG, Powell AL, McMaster, M. R, & Griffitt, C. (1988). Five studies testing two new egoistic alternatives to the empathy-altruism hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(1), 52–77. doi: 10.1037/0022-3514.55.1.52
- Baumeister RF, Steinhilber A. Paradoxical effects of supportive audiences on performance under pressure: The home field disadvantage in sports championships. *Journal of personality and social psychology*, 1984; 47(1):85-93.
- Blackmore JEO. Children's beliefs about violating gender norms: Boys shouldn't look like girls, and girls shouldn't act like boys. *Sex Roles*, 2003;48: 411–418. doi: 10.1023/A:1023574427720
- Boardley ID, Kavussanu M. Effects of goal orientation and perceived value of toughness on antisocial behavior in soccer: The mediating role of moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2010; 32(2): 176-192.
- Boardley ID, Kavussanu M. The influence of social variables and moral disengagement on prosocial and antisocial behaviours in field hockey and netball. *Journal of Sports Sciences*. 2009; 27(8), 843–854.
- Brewer BW. Self-identity and specific vulnerability to depressed mood. *Journal of Personality*; 1993;61 (3): 343-364.
- Bulgu N. Spora katılımında toplumsal fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 2013;18(18): 25-45.
- Büyüköztürk Ş, Çakmak EK, Akgün ÖE, Karadeniz Ş. Demirel F. Bilimsel araştırma yöntemleri. (18. Baskı) Ankara: Pegem Akademi, 2014.
- Carlo G, Randall BA The development of a measure of prosocial behaviors for late adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 2002;31: 31–44. doi:10.1023/A:1014033032440.
- Carlo G, Hausmann A, Christiansen S, Randall BR. Sociocognitive and behavioral correlates of a measure of prosocial tendencies for adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 2003;23(1): 107–134. doi: 10.1177/0272431602239132

- Carlo G. The development and correlates of prosocial moral behaviors. In M. Killen J. G. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development* (pp. 2014: 208–234). Psychology Press. doi: 10.4324/9780203581957.ch10
- Coie JD, Dodge KA. Aggression and antisocial behavior. W. Damon, N. Eisenberg (Ed.). *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development*, US: John Wiley & Sons Inc, 1998:779-862.
- Çarıkcı, İ, Koyuncu O. Bireyci-Toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2010;2(3): 1–18. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19435/206681>
- Damian LE, Stoeber J, Negru-Subtirica O, Băban A. Perfectionism and school engagement: A three-wave longitudinal study. *Personality and Individual Differences*. 2017; 15;105:179-84.
- Eisenberg N, Mussen PH. *The roots of prosocial behavior in children* (4th Ed.). USA: Cambridge University Press, 1997.
- Eisenberg N, Fabes AR, Spinrad LT. Prosocial development. In N. Eisenberg, M. R. Lerner, W. Damon, (Eds.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (6th ed.), (pp. 2006:646–718). New York: John Wiley. doi: 10.1002/9780470147658.chpsy0311
- Eisenberg N, Fabes RA, Spinrad TL. Prosocial Development. In: Eisenberg N, Damon N, Lerner RM, eds. *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development*. Hoboken, NJ, US: John Wiley and Sons Inc, 2006: 646-718.
- Eisenberg N, Hofer C, Sulik MJ, Liew J. The development of prosocial moral reasoning and a prosocial orientation in young adulthood: Concurrent and longitudinal correlates. *Developmental Psychology*, 2014;50(1): 58–70. doi: 10.1037/a0032990
- Eisenberg N, Spinrad TL, Morris A. Empathy-related responding in children. In M. Killen JG. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development*, (2nd Ed.) (pp.). New York: Psychology Press, 2011:184–207.
- Eisenberg N. Development of children's prosocial moral judgment. *Developmental Psychology*, 1979;15(2): 128–137. doi: 10.1037/00121649.15.2.128

- Eralp F, Çotuk MY. Voleybolda temel beceriler. Morpa Kültür Yayınları, 2005.
- Evrin S. Bağlılık, Bağlanma, Alışkanlık Ve Bağımlılık Nedir?.
<http://pisikonet.com/Yazilarimiz-baglilic,-baglanma,-aliskanlik-ve-bagimlilik-nedir?-> (2016, 02, 06).
187.html#:~:text=BA% C4% 9ELILIK% 3A% 20Ba% C4% 9FI% C4% B11% C4% B1k% 2C% 20birine% 20kar% C5% 9F% C4% B1% 20sevgi,d% C3% BC% C5% 9F% C3% BCnceye% 20ba% C4% 9FI% C4% B1% 20hissetmesi% 20s% C4% B1kl% C4% B1kla% 20g% C3% B6r% C3% BCImektedir adresinden edinilmiştir.
- Flouri E, Sarmadi Z. Prosocial behaviour and childhood trajectoried internalizing and externalizing problems: The role of neighborhood and school contetxts. *Developmental Psychology*, 2016;52(2): 253–258. doi: 10.1037/dev0000076.
- Görgülü R, Adiloğulları GE, Tosun ÖM, Adiloğulları İ. Prososyal Ve Antisosyal Davranış İle Sporcu Kimliğinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2018;9(3): 147-161.
- Grugan MC. Multidimensional perfectionism and antisocial behavior in team sport: The mediating role of angry reactions to poor performance. York St. John University, Unpublished Master’s Thesis, United Kingdom, Supervisor: Gareth Jowett and Howard Hall, 2017.
- Grusec JE. (). Children’s social and moral reasoning. In P.Smith (Ed.), *Childhood social development*. USA: Blackwell Publishing, 2002:457–470.
- Gunnell KE, Crocker PRE, Wilson PM, Mack ED, Zumbo BD. Psychological Need Satisfaction and Thwarting: A Test of Basic Psychological Needs Theory in Physical Activity Contexts. *Psychology of Sport and Exercise*, 2013; 14(5): 599-607. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2013.03.007>
- Gül H. Etik Dışı Davranışlar Ve Ussallaştırılması: Devlet Hastanelerinde Bir Uygulama, *Selcuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi* 2006;10: 65-79
- Günör RB. *Ahlak Felsefesinde Özgecilik*. Ankara: Atlas Yayınları, 2019.
- Hagger M, Chatzisarantis N. *The social psychology of exercise and sport*. UK: McGraw-Hill Education, 2005:215-216.

- Hastings PD, Utendale WT, Sullivan C. The socialization of prosocial development. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization. Theory and research*. New York: The Guilford Press, 2006.
- Hodge K, Lonsdale C, Jackson SA. Athlete engagement in elite sport: An exploratory investigation of antecedents and consequences. *The Sport Psychologist*. 2009; 1;23(2):186-202.
- Hodge K, Lonsdale, C. Prosocial and antisocial behavior in sport: The role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2011; 33(4): 527-547.
- Hoffman ML. Development of prosocial motivation: Empathy and guilt. In N. Eisenberg (Ed.), *The development of prosocial behavior*, New York: Academic Press. 1982:281–313.
- Kavussanu M, Boardley ID, Sagar SS, Ring, C. Bracketed morality revisited: How do athletes behave in two contexts? *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2013; 35(5): 449-463
- Kavussanu M, Boardley ID. The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2009; 31, 97-117.
- Kavussanu M, Boardley ID. The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2009; 31, 97-117.
- Kavussanu M, Stanger N, Ring, C. The effects of moral identity on moral emotion and antisocial behavior in sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*. 2015; 4(4): 268-279.
- Kavussanu M. Motivational predictors of prosocial and antisocial behaviour in football. *Journal of Sports Sciences*. 2006; 24(6): 575-588
- Kavussanu M. Motivational predictors of prosocial and antisocial behaviour in football. *Journal of Sports Sciences*. 2006; 24(6): 575-588
- Kelecek S, Koruç Z. Futbolcuların Gdsel Ynelim Ve Spora Bağlılık Dzeylerinin Sporcu Tkenmişliğini Belirlemedeki Rol. *Başkent niversitesi Sağlık Bilimleri Fakltesi Dergisi-BSBİD*. 2018;313(2): 102-116
- Kleiber DA, Roberts GG. The Effects of Sport Experience in the Development of Social Character: An Exploratory Investigation. *Journal of Sport Psychology*, 1981;3: 114–122. <https://doi.org/10.1123/jsp.3.2.114>

- Krebs D. Altruism-A rational approach. In N. Eisenberg (Ed.), *The Development of prosocial behavior*, New York: Academic Press, 1982: 53–76.
- Lampridis E, Papastylianou D. Prosocial behavioural tendencies and orientation towards individualism–collectivism of Greek young adults. *International Journal of Adolescence and Youth*, 2017;22(3): 268–282, doi: 10.1080/02673843.2014.890114
- Loeber R, Schmalting KB. Empirical evidence for overt and covert patterns of antisocial conduct problems: A metaanalysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 1985;13(2): 337-353.
- Lonsdale C, Hodge K, Jackson SA. Athlete engagement: II. Developmental and initial validation of the Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*, 2007.
- Lonsdale C, Hodge K, Raedeke TD. Athlete engagement: I. A qualitative investigation of relevance and dimensions. *International Journal of Sport Psychology*. 2007;451-70.
- MacPhail A, Kirk D. Young people’s socialisation into sport: Experiencing the specialising phase. *Leisure studies*, 2006;25(1): 57-74.
- McGinley M, Carlo G. Two sides of the same coin? The relations between prosocial and physically aggressive behaviors. *Journal of Youth and Adolescence*, 2007;36: 337–349. doi: 10.1007/s10964-006-9095-9
- Micai M, Kavussanu M, Ring C. Executive Function Is Associated With Antisocial Behavior and Aggression in Athletes. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2015; 37: 469-476.
- Morpa Spor Ansiklopedisi Voleybol. Morpa Yayınları, İstanbul, 2005.
- Morris RL, Kavussanu M. Antecedents of approach-avoidance goals in sport. *Journal of Sports Sciences*. 2008;26(5), 465 – 476.
- Özbek M. İnsan İlişkilerinde Empatinin Yeri ve Önemi. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2005;49, 567–587. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusskd/issue/897/10038>
- Özdemir İ. Takım sporları ile uğraşan yetişkin sporcuların prososyal ve antisosyal davranışlarının belirlenmesinde mükemmeliyetçilik ve başarı (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey), 2019.

- Özgün A, Türkmen, MU, Ayhan B. Sporcuların Covid-19'a Yakalanma Kaygısı ve Spora Bağlılık Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2021;7(1): 298-315.
- Özipek H. Etik iklimin sosyal davranışlara etkisi. PhD Thesis. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 2014.
- Park S, Shin J. The influence of anonymous peers on prosocial behavior. PLoS ONE, 2017;12(10), e0185521. doi: 10.1371/journal.pone.0185521
- Richaud MC, Mesurado B, Cortada AK. Analysis of dimensions of prosocial behavior in an Argentinean sample of children. Psychological Reports, 2012;111(3), 687–696. doi: 10.2466/10.11.17.PR0.111.6.687-696, 123
- Robinson S, Greenberg J, Journal of Organisational Behaviour, 1998.
- Rodrigues J, Ulrich N, Mussel P, Carlo G, Hewig J. Measuring prosocial tendencies in Germany: Sources of validity and reliability of the revised prosocial tendency measure. Frontiers in Psychology, 2017;8, 1–17. doi: 10.3389/fpsyg.2017.02119
- Rogers CR. Empathic: An unappreciated way of being. The Counseling Psychologist, 1975;5(2): 2–10. doi: 10.1177/001100007500500202
- Rushton JP. The Altruistic Personality. In E. Staub et al. (Eds), Development and Maintenance of Prosocial Behavior (pp.). New York: Plenum Press. 1984: 271–290, doi:10.1007/978-1-4613-2645-8_16
- Rutter M, Giller H, Hagell A. Antisocial behavior by young people: A major new review. London: Cambridge University Press, 1998:6-7.
- Sagar SS, Boardley D, Kavussanu M. Fear of failure and student athletes interpersonal antisocial behaviour in education and sport. British Journal of Educational Psychology. 2011; 81, 391–408.
- Sage L, Kavussanu M, Duda, J. Goal orientations and moral identity as predictors of prosocial and antisocial functioning in male association football players. Journal of Sports Sciences. 2006; 24(05): 455-466.
- Sage L, Kavussanu, M. Goal orientations, motivational climate, and prosocial and antisocial behaviour in youth football: Exploring their temporal stability and reciprocal relationships. Journal of Sports Sciences. 2008; 26(7): 717-732.

- Scanlan TK, Russell DG, Beals KP, Scanlan LA. Project on elite athlete commitment (PEAK): II. A direct test and expansion of the sport commitment model with elite amateur sportsmen. *Journal of sport and exercise psychology*, 2003;25(3): 377-401
- Schaufeli WB, Salanova M, González-Romá V, Bakker AB. The measurement of Engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 2002; 3(1): 71-92.
- Schroeder DA, Penner LA, Dovidio JF, Piliavin JA. The psychology of helping and altruism. In P.G. Zimbardo (Ed.), *McGraw-Hill Series on Social Psychology*. San Francisco: McGraw-Hill, 1995.
- Seippel Ø. The meanings of sport: fun, health, beauty or community?. *Sport in Society*, 2006;9(1): 51-70.
- Sirganci G, Ilgar AE, Cihan B. Spora Bağlılık Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2019;7(17): 171-182
- Somalı V. Türk ve Dünya voleybol tarihi (1895-1997). *Türkiye Voleybol Federasyonu Voleybol Vakfı*, İstanbul, 1997.
- Stanger N, Kavussanu M, Boardley ID, Ring C. The influence of moral disengagement and negative emotion on antisocial sport behavior. *Sport, Exercise and Performance Psychology*. 2013; 2(2): 117–129.
- Staub E. The evolution of caring and nonaggressive persons and societies. *Journal of Social Issues*, 1988;44(2): 81–100. doi:10.1111/j.1540-4560.1988.tb02064.x
- Stoeber J, Uphill MA, Hottam S. Predicting race performance in triathlon: The role of perfectionism, achievement goals and personal goal setting. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2009; 31: 211-245.
- Şengün M. Ahlaki Gelişimin Psiko-Sosyal Dinamikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2007;23(23): 201–221. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuifd/issue/20296/215440>
- Tunçel E. Kadınlar voleybol 1. Liginde oynayan profesyonel sporcuların voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması, Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.

- Turkay H. Futbolcularda sosyal kimlik bağlamında prososyal ve antisosyal davranışlar. Gazi Üniversitesi.Doktora Tezi, 2021.
- Urartu Ü. Voleybol. İnkilap Yayınevi, Ankara, 2006.
- Vuorinen K. Modern volleyball analysis and training periodization. Coaching science follow-up course part 2. Coaching seminar. LBIA028 (VTEA008). Biology of Physical Activity, University of Jyväskylä, 2018. Finland. Erişim tarihi 22 Aralık 2020, Erişim adresi, <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57541/1/Vuorinen%20Kasper.pdf>
- Vurat M. Voleybol Teknik, Bağırhan Yayın Evi, Ankara, 2000.
- Yarayan YE, Yıldız, AB, Gülşen, DBA, İlhan L. Futbolculuk Seviyesi Prososyal Ve Antisosyal Davranışların Bir Belirleyicisi Midir?. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2020;18(4): 125-133.
- Yeşiltaş M, Çerken H. Sormaz Ü, Etik Liderlik ve Örgütsel Adaletin Örgütsel Sapma Davranışları Üzerindeki Etkisi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Bahar Sayı 2012; 28: 34-37.
- Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. 11.Baskı. Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.

EKLER

Ek-1 Spora Bağlılık Ölçeği

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Uzun süre antrenman yapabilirim					
2.Antrenmanıma düzenli olarak devam ederim.					
3.Antrenman yaparken kendime meydan okurum					
4.Antrenman yapmak için istekliyim.					
5.Yaptığım spordan gurur duyarım					
6.Antrenman sırasında kendimi fiziksel olarak enerjik hissedirim					
7.Sabah kalktığımda antrenman yapmak için sabırsızlanırım					
8.Antrenman yaparken kendimi güçlü hissedirim.					

9.Yaptığım spor benim için anlam doludur					
10.Antrenman yaparken kendimi kaptırırım.					
11.Antrenman sırasında konsantre olmak beni mutlu eder					
12.Antrenman yaparken kendimi farklı bir dünyada hissederim.					
13.Antrenman yaparken etrafımda olanların farkında olmam.					
14.Antrenmanımı özümserim..					
15.Antrenman sırasında zamanın nasıl geçtiğini anlamam.					

Ek-2 Veli Onay Formu

VELİ ONAY FORMU

Sizi Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hareket ve Antrenman Bilimleri Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Kerimhan KAYNAK danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Abdullah POLAT tarafından yürütülecek olan “**Kadın Voleybolcuların Spora Bağlılıkları İle Prososyal Ve Antisosyal Davranışları Arasındaki İlişki**” adlı çalışmaya davet ediyoruz.

Bu nedenle bu çalışmada Türkiye Kadınlar Birinci Voleybol Liginde olan, elit voleybolcu kadınlar incelenmektedir. Çocuğunuzla ilgili **Voleybolcuların Spora Bağlılıkları İle Prososyal Ve Antisosyal Davranışları Arasındaki İlişki** değerlendirilecektir. Uygulama toplamda yaklaşık 9 ay sürecektir.

Araştırma sonucunda çalışmadan elde edilen bulgular ve literatür bilgileri ışığında konu ile yapılacak eğitsel ve akademik çalışmalara rehberlik ederek önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada çocuğunuzun psikolojisi olumsuz yönde etkilenecek hiçbir uygulama bulunmamakta ve kendisine gönüllü olmak kaydı ile çalışmaya katılacağı söylenerek açıklama yapılacaktır.

ONAM FORMU

Araştırmanın Adı: KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI İLE PROSOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ		Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?	☐	☐	
Araştırma projesi size sözlü olarak da anlatıldı mı?	☐	☐	
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?	☐	☐	
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?	☐	☐	
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?	☐	☐	
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?	☐	☐	
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?	☐	☐	
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen İsim yazınız...</i>			

Koşullarda;

Söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın çocuğumun bu çalışmaya katılmasını kabul ediyorum.

İmza:

Adı / Soyadı:

Tarih:

Açıklamayı yapan kişinin

Adı / Soyadı: Abdullah POLAT

İmzası:

Tarih:

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (BGOF)

ÇALIŞMANIN ADI: KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI İLE PROSOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

*Aşağıda bilgileri yer almakta olan bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı verirseniz, **GÖNÜLLÜ OLURU BÖLÜMÜ** Formu'nu imzalayınız. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir.*

ÇALIŞMANIN KONUSU VE AMACI:

- *Araştırmamız Kadın voleybolcuların spora bağlılıkları ile prososyal ve antisosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesini hedeflemektedir.*
- *Çalışmamıza tamamı elit düzeyde, faal spor kariyerine devam eden 300 kişi katılacaktır.*
- *Çalışmamız toplamda 9 ay gibi bir zamanda sonuçlandırılacaktır.*
- *Araştırma yöntemi anket uygulanması şeklinde gerçekleştirilecek olup katılım tamamen gönüllülük esası olacaktır.*

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ:

Çalışmamız toplamda 3 farklı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde Spora Bağlılık durumunun ölçülmesi için; Gullien ve Alvarado tarafından 2014 yılında geliştirilip sonrasında Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Spora Bağlılık Ölçeği;

üçüncü bölümde Sporda Prosoşyal ve Antisoşyal davranış durumunun ölçülmesi için Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Sezen Balçıkanlı tarafından (2013) yapılan Sporda Prosoşyal ve Antisoşyal Davranış Ölçeği kullanacaktır.

Çalışmaya katılmakla parasal yük altına girmeyeceksiniz ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışma kişisel bilgilerinizi, araştırmayı ve istatistiksel analizleri yürütmek için kullanacaktır ancak kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Yalnızca gereği halinde, sizinle ilgili bilgileri etik kurullar ya da resmi makamlar inceleyebilir. Çalışmanın sonunda, kendi sonuçlarınızla ilgili bilgi istemeye hakkınız vardır. Çalışma sonuçları çalışma bitiminde literatürde yayımlanabilecektir ancak kimliğiniz açıklanmayacaktır. Katılımınız isteğe bağlı olup ve istediğiniz zaman, bir cezaya veya yaptırıma maruz kalmaksızın ve hiçbir hakkınızı kaybetmeksizin, araştırmaya katılmayı reddedebilirsiniz veya araştırmadan çekilebilirsiniz.

SORU VE PROBLEMLER İCİN BASVURULACAK KİŞİLER:

ADI : Abdullah Polat

GÖREVİ : Araştırmacı

TELEFON :

GÖNÜLLÜ OLURU BÖLÜMÜ:

“Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama, yukarıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi ve kendi isteğime bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakılabileceğimi biliyorum”.

“Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın, özgür irademle (kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum”.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		
<i>Vasi (var ise) Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		
<i>Görüşme Tanığı Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		
<i>Araştırmacı Adı Soyadı:</i>	Abdullah Polat	<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

Ek-4 Etik Kurul

BAŞVURU NO: 303

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
PROJE ONAY FORMU

Projenin Adı	"Kadın Voleybolcuların Spora Bağlılıkları ile Prosoşyal ve Antisöşyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"	
Projenin Niteliği	Yüksek Lisans/Uzmanlık/Doktora Tezi	
Proje Araştırmacıları	Abdullah POLAT Kerimhan KAYNAK	(Sorumlu Araştırmacı) (Danışman)
Sorumlu Araştırmacının Haberleşme Bilgileri	Abdullah POLAT Kerimhan KAYNAK	(Sorumlu Araştırmacı) (Danışman)

KARAR:
Etik Kurulumuza başvuran **Abdullah POLAT**'ın, "*Kadın Voleybolcuların Spora Bağlılıkları ile Prosoşyal ve Antisöşyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" adlı çalışması değerlendirilerek aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır.

Proje etik açıdan uygun bulunmuştur.

Projenin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açıdan uygun bulunmamıştır.

29/06/2021

ADI SOYADI

Etik Kurul Başkanı	Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Etik Kurul Başkan Yrd.	Prof. Dr. Kasım KARAMAN
Üye	Prof. Dr. Celal YILDIZ
Üye	Prof. Dr. Mustafa KARAGÖZ
Üye	Prof. Dr. Hakan AYDIN
Üye	Prof. Dr. Mikail AKBULUT
Üye	Prof. Dr. Handan ZİNCİR
Üye	Prof. Dr. Ahmet HASKÖSE
Üye	Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL

Ek-5 Prososyal ve antisosyal Davranış Ölçeği

	Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Oldukça Sık
1. Takım arkadaşına olumlu geribildirim verdim (güzel pas!., iyi hareket!.. gibi).					
2. Rakibimi eleştirdim.					
3. Takım arkadaşımınla tartıştım.					
4. Yere düşen rakibime yardım ettim					
5. Rakibime kasten faul yaptım.					
6. Rakibim sakatlandığında oyunun durmasını istedim.					
7. Takım arkadaşına kötü söz söyledim.					
8. Takım arkadaşımı cesaretlendirdim.					
9. Bana yapılan faulün intikamını aldım					
10. Sakatlanan rakibime yardım ettim					
11. Takım arkadaşımı eleştirdim.					
12. Takım arkadaşına yapıcı geribildirim verdim (daha ileride durmalısın!.. gibi).					
13. Rakibimi öfkelenmeye çalıştım.					
14. Takım arkadaşına küfür ettim.					
15. Takım arkadaşımı iyi oynadığı için tebrik ettim					
16. Rakibimi sakatlamaya çalıştım.					
17. Bilerek rakibimin dikkatini dağıttım.					
18. Takım arkadaşına kötü performansından dolayı tepki gösterdim					
19. Oyun kurallarına aykırı davrandım.					
20. Agresif hareketlerimle rakibimin gözünü korkuttum					

KADIN VOLEYBOLCULARIN SPORA BAĞLILIKLARI İLE PRO SOSYAL VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORIJİNALLIK RAPORU

% **24**
BENZERLİK ENDEKSİ

% **23**
İNTERNET KAYNAKLARI

% **5**
YAYINLAR

%
ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%5
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%4
3	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
4	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	%2
5	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%2
6	www.gecekitapligi.com İnternet Kaynağı	%1
7	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	%1
8	www.akademiksporarastirmalarikongresi.com İnternet Kaynağı	%1

acikerisim.pau.edu.tr:8080

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Abdullah POLAT
Ünvanı	Öğrenci

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Mezuniyet yılı
Lisans	Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	2008
Lise	Mustafa Germirli İmam Hatip Lisesi	2001

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2002/2019	Besyo ve polis okulları hazırlık kursu	Kurucu ve antrenör
2009/2013	Atlas eğitim kurumları	Beden eğitimi öğretmeni
2013/2015	Genç sultan koleji	Beden eğitimi öğretmeni
2013/2019	Kayseri voleybol spor kulübü	Yönetici ve antrenör
2015/2018	Final eğitim kurumları	Beden eğitimi öğretmeni
2017/2020	Final eğitim kurumları	Beden eğitimi öğretmeni spor koordinatörü
2017/2020	Final eğitim kurumları	Lise müdür yardımcısı
2020/2023	Final eğitim kurumları	Final kişisel gelişim kurs müdürü